

KŪRYBINĖ UŽDUOTIS

Seniausios pasaulio civilizacijos

Naujausi įvairių sričių mokslininkų archeologiniai ir meno tyrinėjimai paneigė pažiūrą, jog Senovės Rytų šalys gyvavo kultūrinės izoliacijos sąlygomis. Egipto, Mesopotamijos, Persijos (Irano), Kinijos ir Indijos gyventojai jau žiloje senovėje palaikė glaudžius ekonominius ir kultūrinius ryšius. Tai liudija archeologų aptikti materialinės kultūros ir meno paminklai, analogiški estetiniai kanonai, kosmogoninių mitų, epų, šviesos ir spindesio estetikos motyvai.

Lietuvos filosofas, kultūrologas, menotyrininkas Antanas Andrijauskas teigia, kad „Senovės egiptiečių, šumerų, babiloniečių, indų, kinų (...) ir kitų civilizacijų kūrėjų estetiškos pažiūros radosi itin glaudžiai sąveikaudamos su mitologija, kosmologija, religija, ritualine kultūra ir įvairiomis meninės kultūros formomis.“

Archajinės epochos žmonės, susidūrę su paslaptimis gamtos jėgomis, ieškojo būdų, kaip jas paveikti. To poveikio būdas archajinėse kultūrose buvo mitologija, religiniai vaizdiniai, sudėtingos maginių ritualų sistemos, natūraliai siejančios įvairius estetiškus ritualinės poezijos, šokio, dainų, regimojo ritualinio vyksmo elementus.

Mitas – tai ne tik istoriškai pirmoji, seniausioji sąmonės raiškos forma, tačiau ir tam tikras visuminis pasaulio suvokimas, kuriame ryškios pasaulio estetiško apmąstymo užuomazgos. Ankstyvąją mitologiją dažniausiai remia ir maitina religinių pažiūrų sistemos, kadangi mitai aiškina dievų ar Dievo sukurtą pasaulį, o mitų palaikantys ritualai suteikia mitams estetinę formą. Mitologinėje sąmonėje labai ryškūs estetinę prigimtį turintys kūrybingumo, vaizduotės elementai. Neatsitiktinai visose senosiose civilizacijose kosmogoninių mitų pavidalu iškyla estetinę prasmę įgavusi pasaulio pradžios idėja, kuri Egipte, Šumere, Babilonijoje, Indijoje, Persijoje siejama su kanoniškais sakraliniais tekstais, Kinijoje – su didžiųjų išminčių mintimis, hebrajiškoje Senojo Testamento tradicijoje – su tiesos atsivėrimu, Graikijoje – su herojiniu epu. Archajiški kosmogoniniai mitai neretai įgauna estetinę prasmę, kadangi pasaulio kūrėjai dievai juose iškyla kaip menininkai, kuriantys harmoningo ir estetiško pasaulio įvairovę.

Kitas svarbus kosmogoninės mitologijos aspektas susijęs su daugelyje senųjų civilizacijų populiariu organicistiniu požiūriu, teigiančiu, kad harmoningą ir tobulą Visatos struktūrą atkartoja žmogaus kūno, gyvūnijos, gamtos reiškinių bei objektų harmoninga sandara ir grožis.

Laipsniškas perėjimas iš „archajinio“ į „antikinį“ laikotarpį VII – VI a. Pr. Kr. susijęs su nauja radikalių dvasinių poslinkių epocha: iškyla įtakingi išminčiai, pranašai, mąstytojai, siekiantys pakeisti tautų dvasinį gyvenimą. Indijoje tuo metu savo mokymus skelbė Buddha ir džainizmo pradininkas Mahavira, Kinijoje savo mokyklą įkūrė Konfucijus, plito didžiojo taoizmo mokytojo Lao tzu, moizmo skelbėjo Mo tzu idėjos, Artimuosiuose Rytuose stiprų poveikį darė Zaratustros mokymas, o Graikijoje Jonijos mąstytojai dėjo Vakarų filosofinės ir estinės minties pamatus. Mitologinį keitė filosofinis pasaulio suvokimas, atsirado rašytinė filosofinė literatūra, kurioje ryškūs kokybiškai nauji estinės minties bruožai.

Naudodamiesi surinkta informacija – tiek vaizdine, tiek žodine – kūrybiškai ją interpretuodami sukurkite vienos civilizacijos (Mesopotamijos, Persijos, Egipto, Indijos, Kinijos, Japonijos, Amerikos, Afrikos) „Mitą“ – kūrybinį projektą, kuris originaliai atskleistų jūsų civilizacijos kontekstą kultūros, technologijų, meno istorijos, religijos, kasdienio gyvenimo aspektais. Kūrybinis darbas, pavyzdžiui, koliažas, video reportažas, vaizdus pasakojimas, stop kadro animacija, brėžiniai, architektūrinės vizijos ar kita, gali būti kuriamas laisvai pasirinktomis priemonėmis.